

MỘT SỐ NHẬN THỨC VỀ ĐÀO TẠO NGOẠI NGỮ THEO ĐỊNH HƯỚNG PHÁT TRIỂN NĂNG LỰC NGƯỜI HỌC TRONG CÔNG AN NHÂN DÂN HIỆN NAY

Hà Phạm Phú Quý

Khoa Ngoại ngữ - Tin học, Trường Cao đẳng An ninh nhân dân I

Tóm tắt: Bài viết khám phá nhu cầu cải cách giáo dục ngoại ngữ trong Lực lượng Công an nhân dân Việt Nam bằng cách áp dụng các phương pháp tiếp cận dựa trên năng lực. Những thách thức hiện tại bao gồm việc quá chú trọng vào giảng dạy lý thuyết, ứng dụng thực tế hạn chế, chương trình giảng dạy không chuyên biệt và các phương pháp đánh giá không hiệu quả. Tác giả đề xuất một số khuyến nghị và việc thực hiện thành công đòi hỏi những nỗ lực phối hợp từ tất cả các bên liên quan để nhận ra đầy đủ những lợi ích của giáo dục ngôn ngữ dựa trên năng lực trong lực lượng cảnh sát.

Keywords: Đào tạo ngoại ngữ, giáo dục theo năng lực, tiếp cận năng lực, kỹ năng ngôn ngữ thực tế, tiếp cận lấy người học làm trung tâm

SOME INSIGHTS INTO FOREIGN LANGUAGE TRAINING ORIENTED TOWARDS LEARNER COMPETENCY DEVELOPMENT IN THE PEOPLE'S PUBLIC SECURITY FORCE TODAY

Ha Pham Phu Qui

Faculty of Foreign Languages and Informatics, People's Security College I

Abstract: This article explores the need for reforming foreign language education in the Vietnamese People's Public Security Force by adopting competency-based approaches. Current challenges include an overemphasis on theoretical instruction, limited practical application, non-specialized curricula, and ineffective assessment methods. The author proposes several recommendations, emphasizing that successful implementation requires coordinated efforts from all stakeholders to fully realize the benefits of competency-based language education within the police force.

Keywords: Foreign language training, competency-based education, competency approach, practical language skills, learner-centered approach

Nhận bài: 20/02/2025

Phản biện: 15/03/2025

Duyệt đăng: 19/03/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong xu thế toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế, Việt Nam đã và đang tăng cường giao lưu, mở rộng quan hệ hợp tác với các nước trên thế giới trên mọi lĩnh vực. Việc giao lưu hợp tác quốc tế đòi hỏi cần có sự giao tiếp, trao đổi thông tin giữa các quốc gia và từ đó đặt ra yêu cầu đào tạo ngoại ngữ một cách hiệu quả, mang tính ứng dụng cao chứ không chỉ dừng lại ở lý thuyết đơn thuần. Việt Nam đang trong quá trình chủ động, tích cực hội nhập quốc tế sâu, rộng, chủ động tham gia cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư theo tinh thần Nghị quyết số 52-NQ/TW ngày 27/9/2019 của Bộ Chính trị về một số chủ trương, chính sách chủ động tham gia cuộc cách mạng công nghiệp lần thứ tư. Một trong những chủ trương, chính sách đó là phát triển nguồn nhân lực. Trong đó, nội dung quan trọng trong đào tạo, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao trong tình hình mới là nâng cao năng lực ngoại ngữ.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Thực trạng đào tạo ngoại ngữ theo định hướng phát triển năng lực người học trong công an nhân dân hiện nay

Đối với lực lượng Công an nhân dân (CAND),

ngoại ngữ đang trở thành công cụ thiết yếu giúp lực lượng Công an thực hiện nhiệm vụ bảo vệ an ninh quốc gia, đảm bảo trật tự an toàn xã hội, phòng chống tội phạm xuyên quốc gia và hợp tác quốc tế để giải quyết các vấn đề an ninh phi truyền thống. Cụ thể hóa các quan điểm chỉ đạo của Đảng, Nhà nước, Chính phủ; để nâng cao trình độ ngoại ngữ cho lực lượng CAND, lãnh đạo Bộ Công an đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo như: Chỉ thị số 01/CT-BCA-X11 ngày 06/01/2010 về tăng cường đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ ngoại ngữ cho cán bộ, chiến sĩ trong CAND; Kế hoạch 256/KH-BCA ngày 30/09/2013 về việc thực hiện Đề án NNQG trong hệ thống giáo dục của CAND giai đoạn 2013- 2020 và kế hoạch số 69-KH-BCA-X11 ngày 26/3/2018 về thực hiện Đề án dạy và học ngoại ngữ trong CAND giai đoạn 2017 - 2025 (Kế hoạch 69). Trong đó, đặt mục tiêu phấn đấu đến năm 2030, đa số cán bộ, chiến sĩ trong CAND có khả năng sử dụng thành thạo ngoại ngữ trong công việc và làm việc trong môi trường quốc tế.

Có thể thấy, tuy đã đạt được một số hiệu quả nhất định nhưng đào tạo ngoại ngữ trong lực

lượng CAND hiện nay vẫn còn bộc lộ nhiều hạn chế, hiệu quả chưa tương xứng, mặt bằng trình độ ngoại ngữ còn thấp. Một trong những nguyên nhân có thể kể đến là quá trình đào tạo ngoại ngữ trong các nhà trường Công an hiện nay vẫn còn nặng về lý thuyết, ít thực hành tình huống thực tế, học chưa đi đôi với hành, đa phần chỉ chú trọng nội dung mà chưa hướng tới năng lực người học cần đạt được do đó học viên học xong không thể giao tiếp trong các tình huống thực tiễn. Hệ thống giáo trình chưa chuyên sâu, thiếu các nội dung mang tính nghiệp vụ chuyên ngành; đội ngũ giảng viên ít kinh nghiệm thực tiễn; việc đánh giá chủ yếu dựa trên điểm số, chưa đo lường được năng lực sử dụng ngôn ngữ của học viên. Các phương pháp giáo dục hiện nay vẫn chủ yếu là tiếp cận nội dung chứ chưa chú trọng đến tiếp cận năng lực người học.

2.2. Nhận thức về đào tạo ngoại ngữ theo định hướng phát triển năng lực người học trên những khía cạnh

Thứ nhất, cần hiểu thế nào là tiếp cận năng lực và dạy học theo định hướng phát triển năng lực. Theo từ điển Tiếng Việt thì năng lực được hiểu theo 2 cách như sau: “Năng lực chỉ khả năng, điều kiện tự nhiên có sẵn để thực hiện một hoạt động nào đó”. Như vậy, năng lực là khả năng có thực, được bộc lộ ra thông qua việc thành thạo một hay một số kỹ năng để thực hiện hay giải quyết vấn đề. Hay cũng có thể hiểu “Năng lực là phẩm chất tâm sinh lý tạo cho con người có khả năng để hoàn thành một hoạt động nào đó có chất lượng cao”. Theo cách hiểu này thì năng lực được xem là phẩm chất có sẵn nhưng ở dạng tiềm năng và sẽ giúp con người giải quyết những tình huống có thực trong cuộc sống một cách hiệu quả nhất. Năng lực là một khái niệm trừu tượng, bao hàm nhiều nghĩa đa dạng như “khả năng” (ability), “năng khiếu” (aptitude), “tiềm năng” (capability), “sự thành thạo” (proficiency), “hiệu suất” (efficiency) “hiệu quả” (effectiveness) và “kỹ năng” (skills). Có thể thấy rằng năng lực là tổ chất vừa tồn tại ở dạng tiềm năng vừa là khả năng được bộc lộ thông qua quá trình giải quyết những vấn đề trong cuộc sống. Năng lực sẽ giúp con người giải quyết các vấn đề một cách nhanh chóng, hiệu quả. Năng lực chung là năng lực cơ bản, thiết yếu để con người có thể sống và làm việc bình thường trong xã hội như: năng lực nhận thức, năng lực trí tuệ, năng lực về ngôn ngữ và tính toán; năng lực giao tiếp, năng lực vận động. Năng lực cụ thể, chuyên biệt

là năng lực riêng được hình thành và phát triển do một lĩnh vực/môn học nào đó. Đây là dạng năng lực chuyên sâu, góp phần giúp mọi người giải quyết các công việc chuyên môn trong lĩnh vực công tác hẹp của mình. Các thống kê cho thấy có 8 năng lực sau đây được sử dụng và nhấn mạnh ở hầu hết các hệ thống giáo dục tại các nước tiên tiến: Tư duy phê phán, tư duy logic; giao tiếp, làm chủ ngôn ngữ; tính toán, ứng dụng số; đọc - viết; làm việc nhóm - quan hệ với người khác; công nghệ thông tin - truyền thông; sáng tạo, tự chủ; giải quyết vấn đề.

Vậy có thể khẳng định, dạy học theo hướng tiếp cận năng lực người học là phương pháp dạy học tích cực, lấy người học làm trung tâm, khơi gợi được niềm đam mê và tạo điều kiện để người học vận dụng kiến thức, kỹ năng, thái độ mà mình lĩnh hội được vào giải quyết các tình huống thực tiễn. Để thực hiện điều này, mỗi cơ sở đào tạo trong CAND cần nhanh chóng thay đổi mô hình giáo dục truyền thống, chuyển từ việc tiếp cận nội dung sang tiếp cận năng lực người học.

Thứ hai, phải nhận thức được sự cần thiết tất yếu của việc chuyển đổi sang phương pháp dạy học ngoại ngữ theo hướng tiếp cận năng lực người học. Bởi trong xu thế hội nhập quốc tế và sự phát triển không ngừng của khoa học công nghệ cũng như yêu cầu về nguồn nhân lực chất lượng cao thì phương pháp dạy học truyền thống có một số điểm chưa phù hợp. Chúng ta đều hiểu rằng, mỗi học sinh là một cá thể độc lập với sự khác biệt về năng lực, trình độ, sở thích, nhu cầu và nền tảng. Dạy học theo định hướng phát triển năng lực thừa nhận thực tế này và tìm ra được những cách tiếp cận phù hợp với mỗi học viên. Không giống như phương pháp “một cỡ vừa cho tất cả”, phương pháp này cho phép học viên được áp dụng những gì đã học, thông qua sự gắn kết giữa bài học và cuộc sống. Điều này cũng giúp học viên thích ứng với những thay đổi của cuộc sống trong tương lai. Đối với một số học viên, dạy học phát triển năng lực cho phép đẩy nhanh tốc độ hoàn thành chương trình học, tiết kiệm thời gian và công sức của việc học tập. Vì vậy, phải thay đổi phương pháp dạy học truyền thống, cách truyền đạt kiến thức một chiều sang phương pháp dạy học theo hướng tiếp cận năng lực người học - lấy người học làm trung tâm, tập trung phát triển năng lực người học. Từ đó, người học biết vận dụng năng lực ngôn ngữ của bản thân để giải quyết các vấn đề mà thực tiễn đặt ra trong bảo vệ an ninh quốc gia, bảo đảm trật

tự an toàn xã hội, đấu tranh phòng chống các loại tội phạm và các hành vi vi phạm pháp luật. Vì vậy, áp dụng phương pháp dạy học tích cực trong đào tạo ngoại ngữ theo hướng tiếp cận năng lực người học trong CAND là tất yếu.

Thứ ba, để chuyển đổi sang phương pháp dạy học ngoại ngữ theo hướng tiếp cận năng lực người học phải thay đổi quá trình đào tạo theo các tiêu chí cụ thể như sau:

- Về mục tiêu đào tạo: Mục tiêu đào tạo là giúp người học cần nắm bắt được kiến thức, kỹ năng ngôn ngữ và thực hành được các kỹ năng đó để qua đó có thể tự hình thành các năng lực theo từng chủ đề. Thể hiện sự tiến bộ vận dụng kiến thức ngôn ngữ đã học vào thực tế, có thái độ tích cực, đam mê ngoại ngữ. Vị trí trung tâm của người dạy đã được chuyển đổi sang người học.

- Về nội dung: Nội dung được lựa chọn nhằm đạt được kết quả đầu ra đã quy định. Nội dung kiến thức được lĩnh hội từ nhiều nguồn khác nhau: Sách vở, giảng viên, từ thực hành, thực tế, mạng xã hội, bối cảnh xã hội... Và trong quá trình học được sử dụng kiến thức ngôn ngữ để xử lý và giải quyết các tình huống thực tế nảy sinh. Nội dung chương trình không quá chi tiết, có tính mở nên tạo điều kiện để người dạy dễ cập nhật tri thức mới. Chú trọng các kỹ năng thực hành, vận dụng lý thuyết vào thực tiễn. Giáo trình không trình bày thành hệ thống mà phân nhánh và xen kẽ kiến thức với hoạt động.

- Về phương pháp: Thực hiện chuyển từ phương pháp dạy học theo lối “truyền thụ một chiều” sang dạy cách học, cách vận dụng kiến thức, rèn luyện kỹ năng, hình thành năng lực và phẩm chất. Giảng viên đóng vai trò định hướng, hỗ trợ, tổ chức các hoạt động và đánh giá người học. Giảng viên thực hiện nhiều phương pháp dạy học tích cực nhằm tăng tính tương tác, phát huy khả năng tư duy, sáng tạo của người học như: Thuyết trình, thảo luận nhóm, dạy học bằng phương pháp đặt ra tình huống để người học xử lý, dạy học theo sơ đồ tư duy trí tuệ... Phương pháp dạy học theo hướng tích cực, đào tạo thực hành song hành cùng lý thuyết để người học trải nghiệm, tiếp cận, ứng dụng ngôn ngữ vào vị trí việc làm của mình ngay khi ngồi trên ghế nhà trường. Không những thế, với phương pháp này, người học không bị gò bó trong một khuôn khổ nhất định nên người học được thể hiện quan điểm, điều này sẽ giúp học viên phát huy tính sáng tạo khi làm việc. Qua đây hình thành tri thức, kỹ năng và thái độ học tập.

- Về hình thức tổ chức lớp học: Lớp học linh động tùy theo từng chủ đề, nội dung buổi học, người dạy không luôn luôn ở vị trí trung tâm. Học viên có thể học ở lớp, ở trong khuôn viên nhà trường, ở những khu vực công cộng có người nước ngoài, đi thực tế tại cơ quan, đơn vị trong lực lượng CAND hoặc các địa điểm có liên quan đến bài học, có thể học cá nhân hay học theo nhóm... Đa dạng hóa môi trường học tiếng Anh thông qua các hình thức nhóm/cặp, cá nhân, toàn lớp, trò chơi học tập, đóng vai, sân khấu hóa... tạo sự đa dạng tương tác giữa giáo viên với học viên và giữa các học viên với nhau để phát triển khả năng giao tiếp.

- Về kiểm tra - đánh giá quá trình học: Đánh giá cả quá trình học tập của người học, đánh giá bằng nhiều hình thức khác nhau, coi trọng đến khả năng hình thành năng lực và vận dụng để giải quyết tình huống. Theo quan điểm phát triển năng lực, việc đánh giá kết quả học tập không lấy việc tiếp nhận truyền thụ tri thức của người thầy hay khả năng tái hiện kiến thức đã học của trò làm trung tâm của việc đánh giá mà là quá trình giúp học viên tự chiếm lĩnh, lĩnh hội tri thức một cách chủ động, sáng tạo, kiến tạo tri thức nhân loại thành tri thức cá nhân.

Thứ tư, để đào tạo ngoại ngữ trong CAND theo định hướng phát triển năng lực người học thực sự hiệu quả cần sự thay đổi cả trong tư duy và cách làm của các nhà trường Công an, đội ngũ giảng viên ngoại ngữ và học viên. Cụ thể:

Về phía các nhà trường CAND, cần đổi mới nội dung chương trình đào tạo, xây dựng nội dung môn học đảm bảo bám sát các yêu cầu của cán bộ Công an trong tình hình mới và đẩy mạnh đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tiếp cận năng lực người học. Các trường CAND và đặc biệt là các khoa, bộ môn giảng dạy ngoại ngữ trong quá trình biên soạn chương trình đào tạo, đề cương chi tiết, giáo trình cần cụ thể hóa các kỹ năng mà học viên cần đạt được. Như thiết kế chương trình học sao cho thời gian thực tế, thực hành của sinh viên tăng lên nhằm tạo điều kiện cho học viên sử dụng được ngôn ngữ để giao tiếp trong các tình huống nghiệp vụ cũng như các tình huống trong đời sống. Đồng thời, nhà trường cần linh hoạt hơn trong việc tính giờ chuẩn của tiết học thực hành cho giảng viên và tạo điều kiện thuận lợi để giảng viên có thể đưa học viên đi thực nghiệm để nắm bắt tốt hơn kiến thức đã học.

Về phía giảng viên, cần thay đổi quan điểm và

phương pháp dạy học theo hướng tích cực. Thay vì cho rằng người thầy là trung tâm trong hoạt động dạy học và truyền tải tri thức một chiều thì giảng viên cần chuyển vị trí trung tâm cho học viên để phát huy tính chủ động của người học. Giảng viên cần sáng tạo, linh hoạt trong việc áp dụng và lồng ghép các phương pháp giảng dạy, đổi mới nội dung bài giảng gắn liền với các vấn đề trong cuộc sống, chú trọng sử dụng công nghệ thông tin, mạng xã hội, thành tựu của cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 trong giảng dạy nhằm thay đổi không khí học tập, tạo hứng thú cho học viên trong tiếp nhận kiến thức. Thiết kế đa dạng các hoạt động trong mỗi tiết học như Warm-up, Vocabulary, Grammar, Listening, Writing, Reading, Speaking... hoặc bài tập củng cố kiến thức, tổ chức trò chơi để đánh giá kết quả học tập.

Về phía học viên, để phát huy hiệu quả phương pháp dạy học theo hướng tiếp cận năng lực người học đòi hỏi cần có sự phối hợp với người thầy. Bản thân học viên phải xác định được mục tiêu, nhiệm vụ học tập; cần bỏ thói quen thụ động trong học tập, thói quen tiếp nhận tri thức một chiều và

thay vào đó phải chủ động, tích cực trong lĩnh hội tri thức, tự giác trong học tập, nghiên cứu các vấn đề và chú trọng khả năng ứng dụng tri thức và giải quyết vấn đề thực tiễn.

III. KẾT LUẬN

Đào tạo ngoại ngữ theo hướng tiếp cận năng lực người học là cách tiếp cận tập trung vào phát triển năng lực, phát triển năng lực nền tảng của học viên, biểu hiện cụ thể ở khả năng sử dụng ngoại ngữ một cách thành thạo ở cả 4 kỹ năng nghe, nói, đọc, viết và có thể vận dụng ngôn ngữ vào mọi tình huống giao tiếp. Để đào tạo ngoại ngữ theo định hướng phát triển năng lực người học trong lực lượng CAND, chúng ta cần nhận thức rõ bản chất của dạy học theo định hướng phát triển năng lực; sự cần thiết tất yếu của việc chuyển đổi sang phương pháp dạy học ngoại ngữ theo hướng tiếp cận năng lực người học. Điều này đòi hỏi sự chung tay của các đơn vị chức năng trong CAND, các cơ sở giáo dục, đội ngũ giảng viên ngoại ngữ và học viên trong CAND để đào tạo ngoại ngữ theo định hướng phát triển năng lực người học phát huy tối đa hiệu quả.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- [1] Hallinger, P. (2008). *Strategies for Effective Teaching and Learning*.
- [2] Bộ GD-ĐT (2014), *Tài liệu tập huấn Dạy học và kiểm tra, đánh giá kết quả học tập theo định hướng phát triển năng lực học sinh*.
- [3] Phạm Hồng Quang (2009), *Giải pháp đào tạo giáo viên theo định hướng năng lực*, Tạp chí Giáo dục, số 216, tr 9-12.
- [4] Đỗ Tiến Sỹ (2015), *Tìm hiểu năng lực dạy học và năng lực quản lý nhà trường*, Tạp chí Khoa học giáo dục, số tháng 2/2015.
- [5] Ban chấp hành Trung ương, Nghị quyết số 29- NQ/TW ngày 04/11/2013 về đổi mới căn bản toàn diện giáo dục và đào tạo.
- [6] Kỹ yếu hội thảo khoa học quốc tế *Improving the Effectiveness of English Language Education, Testing and Assessment in the Ministry of Public Security in line with the Six-level Foreign Language Proficiency Framework for Vietnam*, Bộ Công an, 01/2021.